

Kina: 4000 års historie

– fortalt på én A4-side

Ifølge den kinesiske mytologi blev den kinesiske civilisation grundlagt af Den Gule Kejser omkring år 2800 f.Kr. Det er dog først fra det sene Shang-dynasti (ca. 1600- 1046 f.Kr.), at Kinas historie kan belyses med skriftlige kilder. Under Zhou-dynastiet (1046-221 f.Kr.) formes og nedskrives en lang række af de grundlæggende ideer og forestillinger, som i de næste årtusinder kommer til at kendetegne den kinesiske kultur og civilisation. Det gælder såvel yin-yang filosofien, daoismen, legalismen og ikke mindst konfucianismen.

Med **Qin-dynastiet (221-206 f.Kr.)** blev Kina for første gang samlet under én kejser, som gennemførte en standardisering af skrift, mål, vægt, møntfod mv. og skabte det administrative statssystem, som mere eller mindre uændret kom til at bestå i de næste to årtusinder. Et glimt af Qin-kejserens magt og væld, fik verden i 1974 da man afdækkede dele af hans gravmausoleum med de tusinder af terrakottakrigere.

Herefter fulgte det ene kejserdynasti efter det andet frem til den sidste kejsers fald i 1911. De dynastiske omvæltninger syntes at følge et mønster, hvor indre problemer ved hoffet forplantede sig ud i statsadministrationen og dermed i statsmagtens mulighed for at opretholde den sociale ro og orden, og dermed dynastiets legitimitet eller dets Himmelske Mandat til magten. Et dynastis opløsning og fald kunne strække sig over halve og hele århundreder, og blev i flere tilfælde udnyttet af ikke-kinesiske nabofolk til at overtage magten, sådan som det skete under Jin- og Qing-dynastiet.

Mens disse dynastiske omvæltninger kunne være både langvarige, voldsomme og blodige, så er det imidlertid karakteristisk, at det nye dynasti som fulgte, videreførte det tidligere statssystem og de grundlæggende elementer i den kinesiske kultur. Et element er værd at fremhæve her, nemlig ideen om, at kun under én stærk centralmagt kunne fred og velstand sikres, mens magtens decentralisering altid blev forbundet med opløsning, krig og kaos. Kinas historie er derfor en historie, som både indeholder voldsomme brud og omvæltninger, men samtidigt en usædvanlig høj grad af kulturrelativ kontinuitet.

Mødet med vesten og den europæiske imperialisme i 1800-tallet, blev skæbnesvangert for kejserstyret, og ikke mindst dets selvforståelse som *Riget i Midten*. Årtusinders isolation i ophøjet selvbevidsthed om sin egen civilisations overlegenhed, blev med et bragt til ende. Med opiumskrigen og ikke mindst nederlaget til den lille nabostat, Japan, i 1894-95, var det endog klart for de mest konservative kredse ved hoffet i Beijing, at løsninger på tidens problemer ikke alene kunne

findes ved at fastholde tusindårige traditioner. Samfundsmæssige og politiske reformer var nødvendige, men blev iværksat for sent, mens revolutionære bevægelser under indflydelse af vestlige ideologier tog initiativet og gennemførte revolutionen i 1911.

Den Kinesiske Republik (1912-49) blev en lang magtkamp mellem Nationalisterne (Chiang Kai-shek) og Mao Zedongs kommunister, om hvem der skulle genskabe et nyt, stærkt og uafhængigt Kina. Denne magtkamp blev trods alle odds, og måske takket været Japans blodige erobring af Kina, vundet af Mao og kommunisterne i 1949.

Den Kinesiske Folkerepublik som oprettes i 1949 kom for kineserne til at symbolisere afslutningen på "*hundredes års national ydmygelse*" i forhold til den europæiske imperialisme og begyndelsen på en ny æra - måske endda et nyt dynasti? Mens det lykkedes for Mao, at genforene Kina og genoprette en vis ro og stabilitet, så blev Maos Kina samtidigt præget af voldsomme indre politiske magtkampe. Mens Mao syntes at forvente, at et nyt og bedre samfund, som en fugl Fønix, automatisk ville vokse ud af ruinerne, når 'Det Gamle Kina' var nedbrudt, så var Kina endnu i slutningen af 1970'erne et af verdens fattigste lande.

Hvad der ikke var lykkedes for en ideologisk dogmatisk Mao Zedong, lykkedes derimod for en langt mere pragmatisk **Deng Xiaoping**, som i årene efter 1978 iværksatte sit program for "*Reform og Åbning*" af Kina. Under slogan som "*det er lige meget om katten er hvid eller sort, bare den kan fange mus*" eller "*Tell the truth from fact*" (i modsætning til ideologier), blev Kina i de næste tre årtier forvandlet fra et fattigt tilbagestående bondesamfund, til i dag at være verdens næststørste økonomi.

Kinas fredelige udvikling fra et fattigt landbrugssamfund til en moderne og global økonomisk stormagt er uden sidestykke i verdenshistorien, i såvel hastighed som det omfang som forandringerne har haft. Mere end 700 millioner kinesere er løftet ud af fattigdom siden 1980. Det er et af historiens paradokser, at den vestlige imperialisme og kapitalisme, som bidrog til at nedbryde det sidste kejserdynasti, også plantede frøene til det moderne Kina.

Inden for få år vil Kina igen indtage pladsen som verdens største økonomi, som det var tilfældet frem til ca. år 1800. Kinas økonomiske mirakel kan derfor ses som forvarsel om en ny geopolitisk tidsalder, hvor verdens økonomiske centrum svinger fra Europa og USA til Asien og ikke mindst Kina. Det er formentlig dette perspektiv, som er baggrunden for de seneste års stigende anti-kinesiske politik i Vesten og ikke mindst USA. Hvor dette ender, vil fremtiden vise os ....